

14.3.2018

Sisäasiainministeriö
kirjaamo@intermin.fi
lainsaadantoyksikko_poliisiosasto@intermin.fi

Viite: SMDno-2016-995

TYÖRYHMÄN EHDOTUS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI RAHANKERÄYSLAIKSI

Aalto-yliopisto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi rahankeräyslaiksi.

Tiivistelmä

Aalto-yliopisto pitää rahankeräyslain uudistamista ja keräystoimintaan liittyvien hallinnollisten menettelyjen keventämistä välttämättömänä. Työryhmän ehdotus on yleisesti ottaen tätä tavoitetta tukeva. Ehdotus sisältää kuitenkin yliopistojen keräystoiminnan kannalta seikkoja, jotka vaativat muutoksia tai selvennystä.

Aalto-yliopisto esittää, että ehdotusta muutetaan tai tarkennetaan erityisesti seuraavilta osin:

- Yliopistojen pääomittamista koskevat lain perustelut vaativat selventämistä
- Lahjoituspääoman säilyttävän ja pitkäaikaisen rahastoinnin tulee olla mahdollista keräystarkoituksen toteuttamiseksi.
- Keräystunnusta koskevaa sääntelyä ja vastikkeellisuuden määrittelyä tulee lieventää sekä mahdollistaa lahjoittajataulujen ja kunniataulujen ja vastaavat huomioimiskäytännöt kaikille lahjoittajille.

Yliopistojen rahankeräys ja pääomittaminen

Voimassa olevan rahankeräyslain mukaan yliopistoilla on oikeus toimeenpanna rahankeräyksiä varojen hankkimiseksi yliopistolain 2 §:n mukaisen toiminnan tukemiseen sekä yliopiston pääomittamiseksi. Lakiehdotusluonnoksen perusteluissa todetaan, että uudessa rahankeräyslaissa ei enää säädettäisi yliopistojen oikeudesta kerätä rahaa pääomittamistarkoituksessa. Aalto-yliopisto toteaa, että perusteluja tulee tarkentaa, koska se antaa liiaksi tilaa virheelliselle tulkinnalle.

Säätiönä toimivalla yliopistolla on taseessaan erilaisia pääomaeriä. Näistä peruspääomasta on säädetty säätiölaissa. Säätiölain mukainen peruspääoma on se pääoma, jonka perustajat ovat luovuttaneet säätiölle sitä perustettaessa. Valtion tukemaa ns. vastinrahakeräystä varten annetun OKM:n ohjeen (OKM/7/500/2014, 27.10.2014) mukaan valtion vastinrahoitus kirjataan yliopistojen peruspääomaan. Tämä on säätiölain mukaisesta peruspääomasta erillinen oman pääoman erä.

Em. OKM:n ohjeen mukaan vastinrahakeräyksessä yksityishenkilöiltä ja yhteisölahjoittajilta kerätyt varat (yksityinen pääoma) kirjataan osaksi yliopistojen muuta pääomaa tai rahastoidaan yliopiston päätösvallan alaisiin ja sen taseeseen kuuluviin rahastoihin.

14.3.2018

Säätiöllä on useita kymmeniä määrätarkoitukseen osoitettuja (sidottuja) lahjoitus- ja testamenttisaantoihin perustuvia rahastoja, joiden pääoman tai pääoman tuoton käytöstä on voimassa rajoittavia erityismääräyksiä. Näillä rahastoilla on kullakin omat säännöt, joiden mukaisesti varoja käytetään. Kirjanpitoasetuksen (1 luku 6 §) mukaan säätiön taseessa on ilmoitettava erikseen sellainen pääoma, jonka käyttöä on rajoitettu erityismääräyksin (sidottu rahasto) ja liitetietona tulee esittää sidotun rahaston pääoman katteena olevien varojen käyttö sekä rahaston tuotot, kulut, varat ja velat samoin kuin tiedot rahaston pääomasta ja sen muutoksista, jolleivät ne käy ilmi tuloslaskelmasta tai taseesta.

Määrätarkoitukseen osoitettuja rahastoja ovat lisäksi ns. omakatteiset rahastot (ns. epäitsenäiset säätiöt), joiden varat on pidettävä erillään säätiön muista varoista.

Ns. vapaita rahastoja ovat lahjoitus- ja testamenttisaantoihin perustuvat rahastot, joiden käyttöön nähden ei ole olemassa rajoittavia erityismääräyksiä vaan ne ovat säätiön hallituksen käytettävissä säätiön sääntöjen edellyttämässä puitteissa.

Kaikki lahjoitukset kohdennetaan Aalto-yliopiston eri rahastoihin tai lahjoituksesta muodostetaan kirjanpidollisesti erillinen rahasto. Yleensä vain pienemmät tarkoitukseltaan kohdennetut lahjoitukset tuloutetaan heti kohteeseensa saman tilikauden aikana. Kirjanpidollisesti lahjoitus muodostaa rahaston aina myös, jos sen maksaminen ja käyttö kohdistuvat eri tilivuosille. Yliopiston taseessa nämä ovat aina yliopiston oman pääoman eriä.

Näiden säännösten puitteissa Aalto-yliopisto katsoo, että rahankeräystoiminnan tulee sallia keräys laajaan kirjoon erityyppisiä rahastoja, jotka voivat muodostua yliopiston ennalta ilmoittaman kohdennuksen mukaisiin tarpeisiin ja/tai lahjoittajan määrittelemään tahtoon. Näitä ovat keräys:

- pääoman pysyvästi säilyttävään rahastoon, jonka osalta toimintaan käytetään rahaston tuotto (esim. varat pysyvän professuurin perustamiseen),
- sekä pääoman ja sen tuoton käytävään rahastoon, jossa pääoma tuloutetaan määrätynä aikana määrätarkoitukseensa (esim. määräaikaisen professuurin perustaminen ja varojen käyttö 20 vuoden aikana),
- yliopiston alakohtaiseen rahastoon, joka voi olla pääoman säilyttävä tai tulouttava,
- olemassa olevaan sidottuun rahastoon sen sääntöjen mukaiseen tarkoitukseen,
- yleiseen yliopiston toiminnan tukemiseen.

Aalto-yliopisto korostaa, että sen sallittu toiminta on kokonaan määrätty yliopistolain 2 §:ssä eikä sillä säätiönäkään ole mahdollista toimia kuin tähän tehtävään kuuluvan tarkoituksen toteuttamiseksi. Yliopiston kaikki tulot kohdentuvat siten myös rahankeräyslakiehdotuksen mukaiseen tarkoitukseen.

Aalto-yliopisto esittää, että lain perusteluja täydennetään siten, että nykyinen rahankeräyksen kohdentamis- ja käyttötavat sekä kirjanpidollinen käsittely voivat jatkua.

14.3.2018

Keräystunnus ja vastikkeellisuus

Lakiehdotuksen mukaan rahankeräyksen yhteydessä olisi sallittua antaa lahjoittajalle tunnus, joka on arvoltaan vain vähäinen. Perustelujen mukaan myöskään lahjoituksen suuruudella ei saa olla vaikutusta keräystunnuksen määrittelyssä. Erikseen on perusteluissa todettu, että yrityksen nimen tai tietojen julkistamisesta muistolaatassa tai muussa vastaavassa muodossa voi koitua huomattavaakin taloudellista hyötyä eikä se olisi näin ollen mahdollista.

Esitetty tulkinta on tarpeettoman tiukka. Kerääjän intressi on aina minimoida kulut ja pitää myös keräystunnuksen tuottamiskustannukset alhaisina suhteessa tavoiteltuun keräystuottoon. Vähäistä laadukkaammalla ja hieman arvokkaammalla tunnukseksi voi olla merkittävä muistoarvo lahjoittajalle ilman että sillä on taloudellista merkitystä saajalleen.

Lisäksi erilaiset lahjoittajataulut ovat hyvin vakiintunut tapa huomioida lahjoittajia eikä yritysten nimien ottamista näihin ole yliopiston käsityksen mukaan pidetty ongelmallisena. Kun yrityksen nimi on mainittu muistotaulussa tasavertaisesti yksityishenkilöiden kanssa, ei tästä voi ajatella olevan yrityslahjoittajalle mitään erityistä taloudellista hyötyä. Yliopisto katsoo, että kaikki lahjoittajia on voitava kohdella tasavertaisesti.

Rahankeräyslain yhtenä ilmaisuna tarkoituksena on edistää lahjoittamista ja – kulttuuria. Yliopisto toteaa, että myös hyvän lahjoittajasuhteen ylläpitäminen tulee olla mahdollista. Se edellyttää erilaista lahjoittajaviestintää, keskusteluyhteyttä ja esimerkiksi kutsuja yliopiston järjestämiin tilaisuuksiin, joihin liittyy tavanomaista huomaavaisuutta lahjoittajia kohtaan. Yliopisto on ollut huolestunut siitä, että tällaista toimintaa on joissain yhteyksissä arvioitu rahankeräyksen vastikkeettomuusperiaatteen vastaiseksi ja toivoo siksi, että lain perusteluissa selvennettäisiin asiaa siten, että kyseinen toiminta katsottaisiin tavanomaiseksi ja hyväksytyksi. Tämä on osa korkeakoulujen sidosryhmätyötä ja yhteiskuntavastuun kantamista ja yliopistojen tulee voida olla vuorovaikutuksessa lahjoittajiin ja avoimia heidän suuntaansa.

Lopuksi

Aalto-yliopisto pitää rahankeräyslain uudistamista välttämättömänä ja pitää esitettyä ehdotusta malliltaan parannuksena nykytilaan nähden. Yliopisto kiinnittää kuitenkin yleisesti huomiota siihen, että varainhankinnan toteuttamiskeinojen tulee vastata riittävällä tavalla mm. yliopistojen osalta yliopistolaisissa asetettuihin tavoitteisiin ja mahdollistaa varainhankinnan tehokkuus myös rahankeräyslain perusteella. Yliopiston käsityksen mukaan jotkin lakiehdotuksen perustelujen tulkinnat ovat tarpeettomasti toimintaa rajoittavia. Erityisesti lahjoittajien huomioimista ja yhteydenpitoa koskevia mahdollisuuksia tulisi selkeästi laajentaa ja mahdollistaa hyviksi todettuja kansainvälisiä käytäntöjä.

AALTO-YLIOPISTO

Ilkka Niemelä
rehtori